

Анета АНДОНАКИС

ОПРАВДАНОСТА ЗА ПОСТОЕЊЕ НА ПОДГОТВИТЕЛНИ ГРУПИ ПРИ ПОСЕБНИТЕ УЧИЛИШТА ЗА ДЕЦА СО ЛЕСНИ ПРЕЧКИ ВО РАЗВОЈОТ

Предучилишната едукација е темел на една комплицирана зграда на човековата личност, период во кој може многу да се постигне во подготовката на човекот за живот, а исто така може многу да се изгуби ако детето се препушти само на себе.

Да тргнеме од една од многуте дефиниции за интелигенцијата (english & english) според која интелигенцијата е способност за преземање на активности што се окарактеризирани со тешкотија, прилагоденост кон една цел, општествена вредност и појава на нови наоди.

Секое однесување на човекот, било да е во прашање дејство што се одвива однадвор или постои како мисла, се претставува како адаптација или подобро кажано повторна адаптација. Човекот дејствува само ако чувствува потреба, т.е. ако рамнотежата меѓу средината и организмот е моментално нарушена, а акцијата се стреми повторно да ја воспостави оваа рамнотежа, односно повторно да го адаптира организмот.

Спротивно од физиолошките размени што се од материјална природа, однесувањата што ги проучува психологијата се од функционална природа и се вршат од сè поголеми и поголеми растојанија во просторот (перцепцијата, итн.) и во времето (помнењето, итн.) како и посложени и посложени патишта (враќања, обиколувања итн.).

Вака сфатено, однесувањето во рамките на функционалните размени и самото претпоставува два битни и меѓусебно тесно поврзани вида: афективен и сознаен.

Понекогаш за жал доаѓа до нарушување на една или повеќе од овие компоненти и во таквите случаи велíme дека се работи за ментална ретардација. Таа најшироко може да се согледа како несразмерност помеѓу способностите на човекот и барањата кои пред него ги поставува средината во која човекот живее. Во најголем број на случаи овие нарушувања се согледуваат уште во развојниот период на човекот; односно во најраното детство. Кај таквите растројства, зачестеноста и степенот варираат. Развојните пречки се манифестираат во вид на:

1. недостаток на моторна контрола и слаба координација;
2. сензорни пречки од различен степен;
3. забавен развој на јазикот и говорот;
4. оштетување на сознајните функции.

Ментално ретардираното дете се соочува со чести неуспеси, понекогаш уште од најраното детство, што ја зголемува анксиозноста, стравот од

идните неуспеси, ја смалува самостојноста во иницијативата за нови видови активности. Детето не е во состојба да задоволи голем број на барања од страна на социјалната средина и често реагира со повлекување, несигурност, депресија, агресивно или деструктивно или пасивно-зависно однесување.

Со оглед на сето ова определени форми на однесување на ментално ретардираното дете, треба да се согледаат во контекст на семејно социјалните околности во кои детето расте.

Сознанието дека интелектуалниот развој на детето е забавен, предизвикува стрес, недоверба, збунетост и кризи во многу семејства. Чувството на вина, одрекувањето, агесијата, долготрајните фази на агресии и конфликти на родителите се чести во текот на прилагодувањето на семејството кон детето со пречки во развојот.

Со самата дијагностичка процена на менталната ретардација се определува текот на испитувањата, инструментите што ќе се применат, должината на испитувањата итн. со тоа се врши класификација според тежината на оштетувањето, а детето се упатува во посебно училиште или установа и се проценуваат можностите за едукација во рамките на адекватната институција и се проценува потребата од упатување на детето на некои од посебните форми на рехабилитациониот третман како што се :

- логопедски
- физиотренински
- невролошки
- невропсихолошки
- психијатриски
- психотерапевтски

Во посебните училишта резултатите од испитувањата треба да се користат за дефектолошко-педагошка работа со детето, со изработка на прилагодени индивидуални планови и програми како основа за тимска работа со детето.

На овој начин се остварува и правото на детето за едукација. Иако во нашата земја веќе четириесет години постојат институции за едукација на деца со пречки во развојот, законот не предвидел подготвување за едукација на овие деца, со што не се исполнува основната концепција од меѓународната конвенција за правата на децата која е донесена од УНИЦЕФ.

Врз основа на моето долгогодишно искуство во работата со овој вид на хендикеп, од психолошки аспект дојдов до заклучок дека овие деца имаат двојно поголема потреба од подготовка за вклучување во процесот на едукацијата од децата кои немаат ваков вид на проблеми и во ниеден случај

не би можеле да бидат интегрирани ниту во подготвителниот, ниту во образовниот процес со нив.

Со правилна тимска работа детето би се насочило кон развивање на преостанатите способности, со што во определена мера би се влијаело врз развитокот и на глобалниот коефициент на интелигенција. Децата со пречки во развојот се упатуваат во посебните училишта од страна на соодветните институции со некомплетирани интелектуално социјални податоци. Со тоа се создава потреба од определување на состојбите во рамките на училиштето. Таа проценка се врши според -wisk- при приемот на детето. Истата постапка се повторува по неколку години на школување. При тоа се утврдува промената во новата состојба.

Со постоење на подготвителна група се определува текот на рехабилитациониот третман и со примена на адекватни постапки би се влијаело врз подобрувањето на:

- моториката
- координацијата
- говорот
- перцепцијата
- социјално емоционалниот развој, а со тоа во голема мерка и на интелигенцијата.

Рехабилитациониот третман би се одвивал во рамките на групи од по 4-5 (четири до пет) деца, со индивидуален пристап, со тимска работа (дефектолог, логопед, психолог, социјален работник) и семејството како основна клетка во развојот на детето.

Со оваков приод би се добиле определени резултати и тоа би влијаело врз покачувањето на глобалниот коефициент на интелигенција, кои во голема мера би го подобриле понатамошниот тек на едукативниот процес.

Не би се постигнале резултати доколку децата со ваков вид на хендикеп би биле вклучени во редовните предучилишни институции, од причини кои на сите вас ви се добро познати.

Создавањето на ваков вид едукативни форми би било од големо значење во развитокот на личноста на хендикепираното дете.

ЛИТЕРАТУРА

1. Бојанин Светомир: "Неуропсихологија развојног доба"
2. Група на автори: "Ометено дете"
3. Јакулиќ Слободан: "Ментална заосталост"
4. Медиќ Снежана: "Предшколско дете"
5. Пијаже Жан: "Психологија интелигенције"

Aneta ANDONAKIS

JUSTIFICATION OF THE EXISTENCE OF PREPARATORY GROUPS IN SPECIAL SCHOOLS FOR CHILDREN LIGHTLY HANDICAPPED

Researches about child's intellectual development in the psychology has started in the 19th century and the first step has been made by Tiedemann in "Observation of the development of the mental abilities of the children". His work caused a great interest in the circles of doctors and psychologists. Their interpretation of intelligence was different, but the most acceptable is the performance of complicated activities for getting knowledge and skills and getting over the obstacles in the development of the person".

The social ability do not correspond with the intelligence. The two aspects are tested and a complete picture of their functioning can be seen. The developmental principle is determined from general to the separate as functionally connected.

In the period when a child does not accept the higher level of intelligence and thinking, in relation to which are effectuated by sense-motor activities, than we say that a child is mentally handicapped. The widest approach of the educational system should be treated as a functional, institutional and organizational, that takes part in the realization of the social aims and tasks.

Not getting into viewing of the curriculums and programs for preparatory groups in the pre-educational period, we may say that the justification for the existence of these group in the regular schools, is maturation of the perceptive motor coordination and learning. With the maturing the function of the "ego" is increasing.

As a child adapts better he can learn better, and the maturity comes sooner. In this way these groups are justified.

Mentally handicapped child has not the opportunity to attend an organized prepared education which provides:-forming of the speech, self-control, which can be achieved in the process of learning through a direct contact with other children;

- regulation of the lateralisation through re-education of the psycho-motor abilities, and in general neuro-motor experienced maturation
- control of the aggressive behavior
- adaptation to the environment and the obligations
- socialization as a result of the social learning.

According to my experience the preparatory period for these children, should last two years, because their mental abilities are lower compared to other children's at the same age. The results of testing by WISC are proving the same. For the last forty years there are many institutions for education of the children with mental disorders, light, but none of them have preparatory classes, in Macedonia. World's experience s are showing that this kind of classes are necessary for further development of the handicapped children. This means that the existence of that kind of groups is of great importance and responsibility of all the factors which are included in the education and the good of children.